

# СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України

з питань освіти, науки та інновацій

17 січня 2024 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, доброго дня, шановні колеги. Розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Сьогодні в порядку денному 7 питань.

Перше - про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо розширення прав органів студентського самоврядування та забезпечення прав здобувачів вищої освіти.

Друге - про проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо сприяння розвитку волонтерства та визнання результатів волонтерської діяльності учасників освітнього процесу.

Третє - про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо запровадження правового регулювання відносин у сфері езотеричної освіти.

Четверте - про проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо подовження перехідного періоду для національних меншин, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу.

П'яте - про затвердження пропозицій Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій до проекту порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Шосте - про затвердження Плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на період одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Сьоме - "Різне".

Шановні колеги! Чи є доповнення, пропозиції, зауваження до порядку денного? Якщо ні, то прошу проголосувати.

Хто за порядок денний?

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко - за.

ПША Н.Р. Піпа - за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов - за.

\_\_\_\_\_. (нерозбірливо) - за.

ГРИЩУК Р.П. Грищук - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги.

Одноголосно. Рішення прийнято.

У мене є відразу до вас пропозиція перенести на кінець розгляду пункт 3 - про езотеричну освіту, тому що автор законопроекту хоче саме провести дискусію щодо цього законопроекту. В нього зараз теж комітет і він до кінця засідання нашого Комітету планує приєднатися. Якщо не заперечуєте, то давайте так і зробимо.

Отже, переходимо до першого пункту порядку денного. Про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо розширення прав органів студентського самоврядування та забезпечення прав здобувачів вищої освіти (реєстр. № 10279).

Доповідачем є Юлія Миколаївна Гришина, автор законопроекту і голова підкомітету. Юліє Миколаївно, будь ласка.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую, Сергію Віталійовичу. Колеги, всіх вітаю. Декілька слів нагадаю вам щодо історії цього законопроекту, що все розпочиналося з законопроекту, який вносив Роман Грищук. Це все відбувалося ще до повномасштабного вторгнення. Я подавала альтернативний законопроект і потім ми з вами на комітеті прийняли рішення про, скажімо так, продовження роботи, для того щоб зробити один спільний комітетський законопроект.

І фактично протягом цих двох років велася ця робота, затримка у нас була пов'язана з повномасштабним вторгненням, але робота велася. І цей законопроект ми можемо сказати, скажімо так, цей законопроект для студентів, до розробки якого були активно залучені студенти. Дякую і пану Роману, й іншим колегам, хто долучався. Це дійсно була пророблена велика робота, величезна кількість

різних робочих груп з представниками бюджетного комітету, з представниками Міністерства фінансів, Міністерства освіти, велика кількість була зроблена різних звернень, проаналізовано різних матеріалів. Тому я дякую всім, хто працював і долучився, і в результаті ми маємо даний законопроект.

І хочу сказати, що основна мета взагалі, яку ми переслідували і з Романом, і з іншими колегами, це фактично активізувати студентський рух, студентське життя, оскільки у нас діючий Закон України "Про вищу освіту" містить достатньо норм, які регулюють роботу органів студентського самоврядування. Але більшість з них викладені таким чином, практика і досвід показує, що вони, ну, скажемо так, недостатньо ефективно діють на практиці. Тому ці норми були дороблені, доопрацьовані, для того щоб вони дійсно більш ефективно працювали на практиці. Це щодо такої загальної характеристики.

У нас на сьогодні, ми знаємо, два роки ковіду, два роки повномасштабного вторгнення і фактично плюс такі норми, які є недостатньо ефективно діючими на практиці, призвели до того, що у нас студентський рух і рух органів студентського самоврядування достатньо слабкий зараз в університетах, студенти не вмотивовані, не активні. Сама бачила випадково, я на підкомітеті розповідала, повторюся коротко, що приїхала в університет Шевченка, якраз співпало так випадково, і відбувалися вибори голови органу студентського самоврядування. І було пусто. Тобто студентів було дуже мало. Тобто вони не активні, вони не розуміють, для чого їм це потрібно.

Тому це такий законопроект, який направлений на активізацію студентського руху, надання їм якихось більших можливостей для того, щоб вони мали можливість брати участь у різних процесах університетської діяльності.

Цей законопроект у нас в комітеті підписали і були співавторами представники майже всіх фракцій і 69 народних депутатів долучилися до підписання цього законопроекту майже з усіх фракцій. Я дуже всім дякую за підтримку, дякую експертній раді студентства, яка працювала над цим законопроектом. І хочу відмітити, що підготовка відбувалася у постійному діалозі з національними студентськими об'єднаннями з дев'яти країн Центральної та Східної Європи, що є членами Європейського союзу студентів, це Польща, Угорщина, Чехія, Естонія, Литва, Латвія, Словаччина, Румунія та Молдова. І 25

листопада 2023 року Європейський союз студентів, що об'єднує понад 20 мільйонів студентів у 40-а країнах, ухвалив резолюцію на підтримку цього законопроекту. Цей союз Європейський студентів, він офіційно представляє інтереси студентів на європейському рівні перед Європейським Союзом, Болонською групою, Радою Європи та ЮНЕСКО.

Щодо мети законопроекту я сказала. І я думаю, що, Сергію Віталійовичу, не буду зупинятися детально на певних моментах, тому що ми детально обговорили різні норми цього законопроекту на засіданні підкомітету. За результатами засідання підкомітету, скажемо так, я спочатку, давайте, пройдуся по висновкам, а потім скажу, які ми дійшли висновків в результаті обговорення окремих норм.

Отже у нас є висновок ГНЕУ, який не заперечує проти можливості прийняття даного законопроекту, викладають там два зауваження, які в основному пов'язані або з тим, що є надмірна деталізація норм, або з тим, що є норми, які є недостатньо чіткими і зрозумілими. Ми тут погоджуємося і обов'язково там це доопрацюємо до другого читання.

Комітет Верховної Ради з питань молоді і спорту рекомендує прийняти законопроект за основу.

Мінфін зазначає, що реалізація акта впливатиме на видаткову частину державного та місцевих бюджетів, та висловлює зауваження щодо підняття відсотку коштів, які відраховуються органам студентського самоврядування з 0,5 до 0,6 відсотків. Окремо про це теж скажу.

Міністерство освіти і науки висловлює ряд зауважень.

Міністерств молоді та спорту України підтримує законопроект. Мінсоц підтримує. НАЗЯВО підтримує. Національна академія педнаук підтримує. Національна академія правових наук підтримує. Європейський союз студентів підтримує. І у нас є висновок Співки ректорів, який теж містить перелік зауважень.

Отже, колеги, по результатах підкомітету хочу звернути увагу на декілька норм, які ми обговорювали і які викликали особливі дискусії. Перша норма – це норма, яка дійсно стосується фінансування органів студентського самоврядування. На сьогодні у нас законодавство передбачає 0,5 відсотків від спеціального фонду. І ми фактично аналізували різні університети, про яку суму

іде мова, проводили багато нарад із МОНОм, із Міністерством фінансів, багато дискутували, тому що це дійсно це кошти, і коли мова йде про кошти – це завжди питання складне, воно повинно бути обґрунтованим.

За результатом домовленості дійшли до цих 0,6 відсотків, але ми розуміємо, що сьогодні ситуація з грошима складна, і студенти це розуміють, ми всі це розуміємо, тому якщо там буде підтримка цього законопроекту, то ми звичайно цю норму будемо обговорювати, будемо ще раз збиратися з Міністерством фінансів і приймати рішення щодо цього відсотку вже з колегами.

Друга норма, яка стосується погодження призначення на керівні посади в університеті зі студентами, тут я хочу окремо сказати, що ми продискутували цю норму, акладалася зовсім інша, скажімо так, закладалася інша думка, аніж та, яка викладена у нормі, тому цю норму ми будемо змінювати, тому що на сьогодні законодавство передбачає, що в нас погоджуються зі студентами посади заступників керівників, тобто проректори і заступники деканів. Студенти пропонували, експерти наші пропонували, щоб погодження відбувалося з виконуючими обов'язки цих осіб, але у підсумку норма отримала інший вигляд, і ця норма буде виправлена і доопрацьована.

І ще третя у нас норма – громадські організації. Ще окрема норма, теж ми її дискутували найбільше, яка передбачає, що у нас же передбачена незалежність наших університетів від будь-яких політичних партій, громадських організацій. І ми запропонували в цьому законопроекті, скажімо так, поставили кому, окрім громадських організацій, які є всередині самого університету. Тобто з чого ми виходили? Ми виходили з того, що на сьогодні Закон України "Про вищу освіту" передбачає, що органи студентського самоврядування можуть бути зареєстровані у формі громадської організації. І тому саме це малось на увазі, що окрім тих випадків, коли органи студентського самоврядування зареєстровані як громадська організація, але була дискусія з цього приводу. Це не є, скажімо, якоюсь такою принциповою позицією, ми будемо цю норму далі обговорювати. Я думаю, що ми виправимо саме таке трактування, оскільки от я щойно дізнавалася, ще уточнювала, що у нас є тільки два університети. Правильно, Володимире Євгеновичу? Два. Так, два університети, де працює така система. Тобто це говорить про те, що на практиці майже не використовується ситуація, коли

студентське самоврядування зареєстровано в формі громадського об'єднання, тому фактично наполягати на цьому не будемо і ця норма буде змінена до другого читання. В мене все з приводу характеристики представлення цього законопроекту. Сергію Віталійовичу, і ми за результатами, за результатами засідання підкомітету було прийнято рішення рекомендувати комітету прийняти цей законопроект за основу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юліє Миколаївно.

Колеги, давайте почнемо з нашого основного стейкхолдера – з Міністерства освіти і науки. Пан Михайло Винницький з нами на зв'язку. Доброго ранку, пане Михайле. Ми би хотіли почути позицію міністерства.

ВИННИЦЬКИЙ М. Доброго ранку, дякую всім, і особливо авторам законопроекту, за те, що проведена така робота. Я маю озвучити деякі зауваження, які є від Міністерства освіти. В межах компетенції ми не підтримуємо, очевидно, ініціативу законопроекту щодо необхідності посилення прав та можливостей здобувачів вищої освіти, органів студентського самоврядування в закладах вищої освіти, але ми вважаємо, що деякі норми законопроекту є ну як мінімум дискусійними і потребують суттєвого додаткового обговорення і доопрацювання. Конкретно в положенні законопроекту пропонується в пункті 4 частини першої статті 32 Закону України "Про вищу освіту" відмовитись від принципу незалежності діяльності закладу вищої освіти від громадських організацій, принаймні тих, які діють в закладі вищої освіти відповідно до його статуту. Практика свідчить, що громадські об'єднання в Україні зазвичай надмірно залежать від впливу свого лідера або вузької групи лідерів і досить часто де-факто приватизуються ними або навіть створюються для нього. Передбачена в законопроекті залежність закладу вищої освіти від громадських організацій, яка може бути закріплена в його статуті, і навіть з найкращих міркувань створює реальну загрозу подальшої тіньової приватизації публічного закладу вищої освіти або його менеджменту. Ми пропонуємо все-таки вилучити цю норму з законопроекту, більше того, відсутність цієї норми ніяким чином не заважає закладам вищої освіти співпрацювати з громадськими об'єднаннями, залишаючись юридично незалежними від них.

Друге, хочу звернути увагу, що законодавство, що регулює профспілкову діяльність, дозволяє створювати, перепрошую, треба тут звернути увагу, що в законопроекті так само іде мова про посилення профспілкової функції в управлінні закладом вищої освіти, а законодавство, що регулює профспілкову діяльність, зараз дозволяє створювати достатньо малочисельні і не впливові профспілкові осередки, які можуть незаконно претендувати на представництво у вченій раді, наприклад, закладу. Як варіант, таке правило доцільно було б обумовити, можливо, професійними спілками, до складу яких входить не менше там певного числа осіб, а, можливо, відсотка працівників або здобувачів вищої освіти в закладі вищої освіти. А законопроектом також запропоновано, що до складу загальних зборів конференції студентів не можуть входити керівники та члени інших органів студентського самоврядування. В одних випадках це суттєво послабить інституційну спроможність органів студентського самоврядування, оскільки позбавлення обраних студентських лідерів права вирішального голосу створюватиме умови для формування штучних непорозумінь, а в інших випадках створюватиме загрозу логіці зібрання. Якщо вже загальні збори, як передбачено законопроектом, то не повинно бути виключень із їх складу.

Четверте зауваження суттєве. Законопроектом запропоновано, що студенти, обрані до складу органів студентського самоврядування, можуть бути усунені зі своїх посад за результатами загального таємного голосування і для ініціювання такого голосування потрібно зібрати підписи лише 10 відсотків студентів. Ну це як мінімум буде низький поріг, ініціювання відсторонення може паралізувати роботу органу студентського самоврядування. Вважаємо це достатньо суттєвим недоліком. Запровадження погодження органом студентського самоврядування закладу вищої освіти призначення керівників навчально-наукових інститутів в пункті 4 частини шостої статті 40 закону буде суттєво впливати на реалізацію визначених законом повноважень обраного за участю, до речі, студентів, керівника закладу освіти. Те саме стосується положення про організацію освітнього процесу, яке логічно залишити вченій раді та керівнику закладу освіти, які несуть відповідальність за організацію освітнього процесу. Представники студентів, зауважу, беруть участь у процесах затвердження та перегляду такого положення як члени вченої ради. І, на наш погляд, такі норми матимуть все-таки

дестабілізуючий характер на управлінську діяльність, освітній процес закладів вищої освіти.

І на останок звертаємо увагу, що останні два абзаци частини шостої статті 40 суперечать один одному та потребують очевидного доопрацювання. Зокрема цитую: "Рішення, щодо якого органом студентського самоврядування не було надано погодження або щодо якого ним буде ухвалені рішення про відмову у наданні погодження, про що надається письмове обґрунтування, не може бути введене в дію посадовими особами або органами управління закладу вищої освіти, зокрема шляхом видання відповідного управлінського акта". Що це означає? Що фактично без погодження зі студентським самоврядуванням будь-яке рішення ректора чи взагалі органу, чи ректорату, чи керівництва закладу вищої освіти не може бути введене в дію. У мене виникає запитання, як Юлія Миколаївна дуже правильно звернула увагу на самому початку, що у нас є в деяких закладах вищої освіти проблема з активністю студентів і активністю студентського самоврядування. Якщо студенти не активні, це означатиме, що фактично якщо така норма буде введена в дію, що будь-які управлінські рішення будуть заморожені. Це такі суттєві зауваження, які йдуть до самого законопроекту. А стосовно того, що було сказано по фінансуванню, я хочу звернути увагу, що зараз перед Верховною Радою розглядатиметься незабаром законопроект, який є зареєстрований за номером 10399, який передбачає зміну бюджетного фінансування в сфері вищої освіти. Відповідно до цього законопроекту буде введена певна грантова система. І ми дуже надіємося, що це буде введено швидше радше, ніж пізніше. Це означатиме, що однозначно збільшиться так чи інакше спецфонд закладів вищої освіти. Фактично, за нашими розрахунками, спецфонд збільшиться приблизно, загальний спецфонд всієї системи закладів вищої освіти в Україні збільшиться приблизно на 800 мільйонів гривень. Відповідно мова йде про те, що навіть без зміни норм до чинного законодавства кількість грошей, яка буде доступна за схемою 0,5 відсотка, буде вже збільшена на 4 мільйони гривень. Наскільки я розумію із пояснювальної записки від експертної ради студентства закладів вищої освіти, норма збільшення з 0,5 до 0,6 була націлена на те, щоб отримати додаткових 1,4 мільйона гривень в системі студентського самоврядування. А так чи інакше без збільшення цієї

норми буде і 4 мільйони гривень. Так що я до чого звертаю увагу? Очевидно, рішення все-таки буде за комітетом, але я бачив в проекті комітетського рішення, що мова йде все-таки про те, щоб схвалити цей законопроект і прийняти його за основу. Я би дуже просив народних депутатів все-таки подумати про можливість його суттєвого доопрацювання ще навіть до першого читання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Михайле. Юліє Миколаївно.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Пане Михайле, дякую вам за виступ. Я хочу звернути увагу, давайте спочатку я уточню, бо я не почула. Ви на самому початку сказали, що міністерство підтримує чи не підтримує цей законопроект?

ВИННИЦЬКИЙ М. Ми сказали, що міністерство, підтримуючи ініціативу, вважає, що законопроект є як мінімум дискусійним.

ГРИШИНА Ю.М. Зрозуміла. І його норми потребують додаткового обговорення і доопрацювання. Добре. Дякую.

Я хочу звернути увагу, що коли ми розглядали цей законопроект, так як це достатньо тривалий час ішов цей процес, ми узгоджували його з усіма і ми до того, як реєструвати, ми з вами спілкувались, пане Михайле, засилали вам на попередню експертизу. Ви нам як і всім іншим профільним організаціям, ви нам давали перелік зауважень, ми пропрацьовували їх і там фактично майже всі їх врахували за виключення деяких. Зараз ми після реєстрації отримали ще перелік зауважень, з деякими з них ми погоджуємось, я знову ж таки звертаю увагу про громадські організації, про погодження по призначенню керівників, по фінансуванню. Дійсно, ці норми, ми їх продискутували і зараз я спеціально звертаю на це увагу, ці норми будуть доопрацьовані, це не принципові позиції даного законопроекту. По інших ваших зауваженням, це коли ми будемо допрацьовувати між першим і другим читанням всі ці норми, які можуть бути допрацьовані і виправлені в результаті наших спільних дискусій, і всіх тих, хто має відношення до цієї теми. Звичайно, будуть запрошені сюди, тому що ми всі рішення, в нас така політика комітету, що ми всі рішення завжди приймаємо після дискусій і діалогу з основними учасниками тих відносин, для яких ми приймаємо

цей законопроект. Тому звичайно це буде обговорення, будуть враховані всі думки і в такому вигляді буде він поданий на друге читання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юліє Миколаївно.

Бандурка Олександр Маркович, будь ласка. Академія правових наук.

БАНДУРКА О.М. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Закон в цілому заслуговує на підтримку, на наш погляд, з певними доопрацюваннями, про що говорила Юлія Миколаївна. В той же час я хотів звернути увагу на те, що виборні представники з числа студентів мають складати не менше 15 відсотків складу вченої ради. Кількість студентів скорочується, навіть мова іде сьогодні про об'єднання вищих навчальних закладів, я не буду говорити про причини чи раціональність, але кількість студентів скорочується і навіть ті 10 процентів будуть вже складати більший кількісний склад у вченій раді. Тому над цим варто подумати.

В пояснювальній записці немає аргументації, чому саме 15 відсотків.

Друге, що звертає увагу, 0,6 відсотка власних надходжень, отриманих закладом вищої освіти від основної діяльності, мають витратитися на забезпечення діяльності студентського самоврядування. Ну, сьогодні і на стипендії не вистачає грошей, а якщо брати бюджет університету в 100 мільйонів, то 0,6-0,5 вже мають різницю. Заступник міністра тут давав пояснення. Я думаю, що було б доцільно залишити 0,5 відсотка.

І нарешті останнє. Студентське самоврядування у нас формується незалежним, тобто таким самостійним, подекуди відірваним від університету. Чому я так говорю? Тому що представники студентства є у вченій раді, а вчена рада чи адміністрація у студентському самоврядуванні не представлені, тобто немає цього зв'язку на рівні студентське самоврядування – ректорат чи вчена рада, вчена рада і студентський парламент, чи як там називається. Це можна було б відобразити все в розробці і ухваленні типового положення про студентське самоврядування, яке було б базовим для всіх вищих навчальних закладів: і тих, які відносяться до сфери Міністерства освіти і науки, чи є комунальними, чи є відомчими – типу МВС, Служби безпеки, а закони про освіту діють і на ці вищі навчальні заклади.

І питання положення. Треба, щоб там було відображено порядок здійснення контролю за діяльністю органів студентського самоврядування, дотримання ними норм положення про студентське самоврядування закладу вищої освіти, порядок здійснення фінансування діяльності, звітування органів студентського самоврядування, ряду інших питань, не втручаючись в саму технологію студентського самоврядування, але вони є складовою частиною університету. Є статuti університетів, і безумовно, що вони мають охоплювати всі сторони діяльності університету, в тому числі і студентського самоврядування. Це зауваження Академії правових наук, наших фахівців, вони у вас є, і інші там.

Я вважаю, закон слід підтримати, але доопрацювати ці деталі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Марковичу.

Валерій Вікторович Колюх підняв руку. Будь ласка, Валерію Вікторовичу. Валерію Вікторовичу, звук, будь ласка, включіть, ми вас не чуємо, а Олександру Марковичу виключіть. Дякую.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги, чути мене? Добрий день!

У мене питання до авторів законопроекту в контексті погодження органами студентського самоврядування призначення на керівні посади в університетах та інститутах. Чи не паралізує це взагалі прийняття управлінського рішення в контексті кадрових призначень? І чи врахували автори законопроекту те, що все ж таки персональний склад органів студентського самоврядування формується максимум на 4 роки, він швидкоплинний. Оскільки студенти, як правило, навчаються 4 роки в бакалавраті, потім змінюють напрямок освіти і що це якось вплине на ці кадрові призначень, адже немає постійно діючого персонального, я маю на увазі, складу органу студентського самоврядування. Студенти навчаються і вони отримують фах диплома і ідуть собі в життя і постійно змінюється персональний склад. І якось несумісність ця відбувається щодо кадрового призначення, тому що одна справа 4 роки персональний склад органів студентського самоврядування, а інша справа погодження на призначення на посаду керівника структурного підрозділу вищого навчального закладу. Можливо, все ж таки тут треба попрацювати в цьому напрямку і зняти цю норму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерію Вікторовичу.

Шкода, що з нами немає зараз автора законопроекту. А, ви повернулися, Юлія Миколаївна. У мене теж саме було питання насправді, що це може теоретично паралізувати роботу ректора. При всіх нюансах, да, але погодження, іноді ми всі як менеджери розуміємо, що іноді є потреба швидко призначити виконуючого обов'язки. От просто швидко, от прямо зараз. Тому що деякі процеси будуть паралізовані.

І отут у Валерія Вікторовича питання, Юліє Миколаївно, і у мене питання відповідно таке саме, чи це не нашкодить університетам при прийнятті управлінських рішень?

ГРИШИНА Ю.М. Сергію Віталійовичу і пане Валерію, ми вчора на підкомітеті все це обговорювали. І тільки що я спеціально, скажімо так, під запис, на камеру перед всіма членами комітету нашого і іншими всіма учасниками засідання сказала про те, що ця норма, фактично те, що закладалося в неї, не відповідає тому, в якому вигляді воно є. Тому вона буде доопрацьована і це не принципова позиція, я про це сказала і ще раз на це наголошую, що дійсно ця норма буде виправлена в процесі подальшої роботи. Тут ніхто не наполягає, як і інші норми, які перерахували. Ще раз, це фінансування, і погодження призначення, і громадські організації. Тобто ці три моменти, вони будуть доопрацьовані.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Сергій Валерійович Колебошин.

КОЛЕБОШИН С.В. Доброго дня, колеги. Дякую. У мене, якщо чесно, досить травматичний досвід взаємодії з органами студентського самоврядування. Я, як і багато з нас, закінчив український виш в 90-ті і всі представники органів студентського самоврядування, яких я бачив, це були ті люди, які дуже сильно рефлексували, що вони не встигли покерувати в комсомолі і щось по типу "партія, дай порулить". Але не вдавалося їм порулить. Тому насправді, чесно, мені просто цікаво, чим займаються органи студентського самоврядування. Зробить мені таку ліквідацією моєї некомпетенції в цьому сенсі. Будь ласка, от чим вони мають

займатися? Тобто мені цікава мотивація людей, які приходять в виш, щоб отримати не професію, а бути професійним студентом саме, для того щоб розуміти ті положення, які тут винесені. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Валерійовичу, а питання сформулюйте.

КОЛЕБОШИН С.В. Це світоглядне питання, просто для себе, для того щоб сформулювати свою позицію по законопроекті: які основні функції у органів студентського самоврядування? Чому ми маємо окремим законом це робити? Що не дозволяє їм це робити зараз? От що вони роблять таке? От я нічого не чув про них, чесно. Не тому що я, там, поганий чи вони погані. Так трапилось, що я нічого не чув під час своєї роботи в комітеті чи в системі освіти 30 років. Чим займаються органи студентського самоврядування?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ГРИШИНА Ю.М. Сергію Віталійовичу, якщо можна, давайте надамо слово студентам, які є співавторами цього законопроекту. От є у нас Ілля Біляк – голова експертної ради студентства, давайте надамо їм слово. Це буде справедливо, тому що вони зробили велику роботу. Хай він розповість, в чому суть органів студентського самоврядування, чим вони займаються.

БІЛЯК І. Добрий день, шановні присутні. Щодо повноважень органів студентського самоврядування. В принципі, у закладі вищої освіти вони займаються всім, 1 вересня починаючи з прийому нових абітурієнтів і допомагаючи їм адаптуватися у закладі вищої освіти, і закінчуючи тією самою профорієнтацією для того, щоб залучити якомога більше абітурієнтів до закладу вищої освіти. Протягом самого навчального року студентське самоврядування займається, по-перше, це допомога в організації начально-наукових заходів, відправлення студентів на студентські олімпіади. Тобто це підтримка в різних напрямках, це спортивний напрямок, це навчально-науковий, міжнародний та інші напрямки діяльності університету. Як правильно вже було сказано, студентське самоврядування фактично це є підтримкою для закладу вищої освіти у всіх напрямках його діяльності.

Тому якщо говорити про конкретні функції студентського самоврядування, це захист прав студентів у будь-яких конфліктних ситуаціях. Студентське самоврядування - це ті люди, до яких можуть звернутися студенти для того, щоб вирішити будь-які свої питання. Це питання поселення в гуртожитки, це питання проживання, навчально-побутові речі, які щоденно трапляються зі студентами. Тобто студентське самоврядування фактично це є опорою і підтримкою для студентів протягом їхньої навчальної, позанавчальної та будь-якої іншої діяльності.

КОЛЕБОШИН С.В. А що заважає це робити зараз? Чому для цього потрібен окремий законопроект, який може стати законом?

БІЛЯК І. Законопроект, який є наразі, він доповнює і розширює норми, які передбачені чинним законодавством. Наприклад, ті самі норми щодо погодження чи не погодження шляхом введення управлінських актів, указів тощо, в нас є багато листів від Міністерства освіти і науки України, які видавалися там з 2015, 2016, 2018 років, які доповнювали ті чи інші норми закону. Але на практиці, коли студентське самоврядування намагається там, керуючись тими чи іншими нормами закону, ухвалити відповідні рішення, тому що є там листи Міністерства освіти, які роз'яснюють норми, які не роз'яснені, для адміністрації закладів вищої освіти, або просто в процесі роботи недостатньо конкретизована діяльність студентського самоврядування. Саме на це і направлений законопроект.

КОЛЕБОШИН С.В. Тобто фактично складності у комунікації із закладами вищої освіти і міністерством ми вирішуємо шляхом прийняття окремого законопроекту, не намагаючись усунути ці складності шляхом діалогу, правильно я розумію?

БІЛЯК І. Тут питання не тільки в складності комунікації, це питання в цілому діяльності студентського самоврядування і виявлення їх окремих норм. Наприклад, у нас, ми коли працювали над цим законопроектом, нами було проаналізовано положення студентських самоврядувань, ми працювали з понад ста закладами вищої освіти. І на жаль або на щастя, ми змогли виявити основні проблеми, які мають бути врегульовані саме на законодавчому рівні для того, щоб

студентське самоврядування діяло незалежно і відповідно до європейських стандартів.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую. І тоді це не до законопроекту, а довідково для мене. Чи аналізували ви діяльність органів студентського самоврядування, не окремих студентів, не окремих організацій студентів, саме органів студентського самоврядування щодо донатів, збирання коштів, волонтерства після 24 лютого 2022 року? Просто цікаво. Довідково.

БІЛЯК І. Інформацію щодо цієї діяльності ми не систематизували, однак у нас є непоодинокі випадки, коли студентське самоврядування перераховували залишки від свого кошторису на Збройні Сили України. Також багато студентів, окрім тих, які пішли захищати до лав Збройних Сил України, багато студентів, це студентські самоврядування, які співпрацювали з волонтерськими штабами, хабами тощо. Тобто студентські самоврядування постійно в комунікації з волонтерами і допомагають.

КОЛЕБОШИН С.В. Було б дуже цікаво системний побачити документ, який це аналізує. Мені здається, що у наші часи це могло б бути одним із завдань органів студентського самоврядування. Дякую. У мене немає питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КОЛЮХ В.В. А можна, у мене питання до представника студентства? Скажіть, будь ласка, наскільки органи студентського самоврядування є незалежними від керівництва університету чи інституту?

БІЛЯК І. Дякую за чудове запитання.

Питання незалежності від керівництва чи інституту є доволі таким актуальним, тому що ми можемо бачити, коли студенти реально можуть захистити свої права, коли вони приходять до адміністрації, шляхом переговорів врегульовують ті чи інші ситуації. Так, зараз у нас через, знову ж таки, місцями невизначеність чинного законодавства є проблема, в яких може бути або посилений вплив адміністрації на діяльність студентського самоврядування, але в цілому студенти є абсолютно самоврядними і співпрацюють з адміністрацією в рамках законодавчого поля.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за запитання і відповіді.

Іван Григорович, потім Роман Павлович. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, вітаю вас, вітаю колег! У мене таке, скажімо так, більш узагальнююче бачення питання. Я тут в цьому відношеннідесь концептуально підтримую міністерство.

Сергію Віталійовичу, наступного пленарного дня ми будемо голосувати Закон про дебіюрократизацію роботи центрального органу виконавчої влади у цій сфері. Справді в нашій сфері багато створено організацій, які перебрали дуже багато функцій, якими займалось колись міністерство. Ми міністерству залишаємо стратегію і політику в сфері.

Сергію Віталійовичу, за чотири з копійками років роботи каденції порахуйте, скільки внесено законопроектів по нашій сфері. Я вам не буду називати кількість, я скажу так, що 90 відсотків це депутатські ініціативи і лише близько 10 відсотків це ініціатива уряду як суб'єкту законодавчої ініціативи. Звичайно, це уряд, це міністерство. І то, далеко не всі пішли на "ура". Ви це теж добре знаєте. Деякі навіть прийшлося відхилити.

Сергію Віталійовичу, це не докір нам, не докір міністерству, це просто констатація того, наскільки в нас деформована робота в цій сфері. Ну хіба може жменька депутатів, навіть які б ми талановиті не були, подивитись на глобальну проблему в такій важливій сфері, подивитись збалансовано, комплексно і системно, особливо напередодні вступу до Європейського Союзу, особливо з врахуванням підсумків війни, демографічної ситуації, кількості навчальних закладів, матеріально-технічного забезпечення і так далі, і тому подібне. Звичайно, це повинна бути робота серйозного органу, який займається стратегією. Тому я б хотів просто от по великому рахунку сказати, фрагментарна робота це добре, але де світло в кінці тунелю? Ми куди ідемо?

Тому, Сергію Віталійовичу, план роботи комітету на цей рік, переломний рік, рік, де ми зафіксуємо точно уже наші параметри вступу до Європейського Союзу і з нашими відповідними, як кажуть, реферними точками у цій сфері, яка нормативна база для цього потрібна, ми повинні бути готові, мабуть, в числі перших. Економіка сьогодні, зрозуміло, що це дуже-дуже, як кажуть, складно, але

в нашій сфері ніщо не заважає подивитись системно, комплексно і збалансовано. І міністерство повинно показати лідерство і ми позбудемось фрагментарності в політиці і в стратегії, ми будемо тоді вносити законопроекти, які треба для розвитку. Тим паче, те майбутнє, яке нас очікує. Я нічого не маю проти законопроекту, буду підтримувати, доопрацьовувати до другого читання, але прислухайтесь до того, що я сказав. Вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іване Григоровичу, дякую вам дуже. І погоджуючись з тим, що не варто вносити постійні фрагментарні зміни, хочу сказати лише, що зараз у нас починається вже анонсований Президентом і партнерами процес скринінгу комплексного нашого законодавства на предмет відповідності його законодавству Європейського Союзу. Це буде тривати певний час. Ми вже зараз почали цю роботу, Міністерство освіти як частина уряду теж починає цю роботу. І зараз буде великий аналіз відповідності нашого законодавства європейському.

Ви знаєте, з якою історичною швидкістю ми пройшли цей шлях до початку переговорів від подачі заявки. Я сподіваюся і ми всі сподіваємось, що з такою самою історичною швидкістю ми пройдемо процес переговорів, який передбачає адаптацію нашого законодавства, причому передбачає комплексну адаптацію. Іноді ми будемо відходити від тих практик, до яких ми звикли за 30 років або навіть за 100 років, враховуючи попередні 70. Вочевидь, вони можуть бути для когось радикальними, для когось нормальними, але це процес, який ми всі разом, Іване Григоровичу, сподіваюся, пройдемо. Ну принаймні ми в нашій каденції його розпочнемо. Тому дякую вам за мудрість вашої позиції. Завжди приємно чути вашу думку. Романе Павловичу, будь ласка. Потім Наталія Романівна.

ГРИЦУК Р.П. Всім доброго дня. Дякую за таку дискусію по важливому проекту. В 2019 році, коли на День студента ми вносили цей законопроект, не цей, а законопроект про студентське самоврядування, була ціль одна, це незалежність органів студентського самоврядування. Незалежність органів забезпечується незалежністю їх фінансування і неможливістю впливу адміністрації на передбачене уже діючим законом фінансування органів студентського самоврядування. На жаль, 6 органів студентського самоврядування не мали вплив на ці кошти. Точніше, просто адміністрація університетів

розпоряджалась так, як могла, бо не було механізму такого, щоб студентське самоврядування ту суму, яка в них була, мало. І тому першочергова ідея взагалі законопроекту - це дати можливість студентському самоврядуванню самому розпоряджатися тими коштами, які уже були закладені на цю норму. Є університети, де нормально співпрацює студентське самоврядування з адміністрацією і там не виникає проблем. Але знову ж таки це залежить від відносин з головним бухгалтером, від відносин з проректором. Таким чином ми не побудуємо нормальне, адекватне студентське самоврядування, яке буде дійсно незалежним. Відповідаючи на питання Сергія Валерійовича, навіщо студентське самоврядування. Ну у здобувачів освіти це частина освітньої системи, без якої взагалі система освіти не може існувати. У них є права, ці права потрібно захищати, тому основна суть студентського самоврядування – це захист прав студентів, захист прав здобувачів освіти. Інша, це те, що вища освіта не є вакуум, це не просто здобуття освіти, це ще і середовище, де відбувається студентське життя, і це надзвичайно важливе для здобуття, взагалі комплексу того, що дає вища освіта. І тому тут роль студентського самоврядування критична в організації оцього дозвілля, в організації зв'язків студентів між собою, це і культурне, і наукове життя, і спортивне, як сказали студенти, для цього потрібне студентське самоврядування. Тепер щодо цього законопроекту, на який ми вийшли. У мене є декілька питань. Перше. А чи вирішуємо ми оте основне питання, з яким ми заходили? Чи зробить це студентське самоврядування більш незалежним у плані фінансування? Тим паче, якщо там запропонована норма про громадські організації, у нас широко розкритикована усіма, знову ж таки ми розуміли ті ризики, зараз ми після цієї розмови зрозуміли, що цього не буде, ну, в другому читанні, навіть якщо цей законопроект пройде в першому читанні Ми це приберемо, тут група ризиків. Всі розуміють, що тут більше ризиків.

Відповідно чи основну мету ми досягаємо цим законопроектом, чи ми просто навалили дуже багато тексту з якимись нормами, розписали положення про студентське самоврядування, а ціль досягається основна чи ні? От я за це переживаю дуже сильно, що ми за оцією оболонкою багато чого втратили суть. І буде, те, що ми приймемо законопроект на багато гарних, правильних фраз, а по суті нічого не зміниться. Можливо, тільки додасться бюрократія, про яку казали, і

можливо додадуться якісь речі, які змусять університет бути ще менш гнучким. У цьому є ризик, на мій погляд. Тому, чесно кажучи, у мене двояке відношення. З одного боку, я як співавтор законопроекту підтримую, тому що там є непогані і велика кількість норм, які дійсно точково виправляють і роблять краще для студентського самоврядування. З іншого боку, те, що зауважило ГНЕУ, ми дуже багато в цей закон вставляємо норми, які по суті положення закладу вищої освіти, ми детально прописуємо закон, тим самим це обтяжуємо. Я підтримую абсолютно ті положення, але не мають вони бути в законі, це дуже сильно обтяжує законодавство про освіту. У нас же немає такого положення – про ректорат, вчена рада менше, ніж студентське самоврядування в Законі "Про вищу освіту" буде. Всіма руками підтримуючи студентське самоврядування, але це ж неправильно, коли ми однією складовою дуже сильно обтяжуємо законодавство. Давайте це все в положення приберемо.

Ну типу, якісь норми, які треба закріпити там, все інше в положенні.

Я підтримую те, що через студентське самоврядування потрібно знову ж таки затверджувати голову студмістечка, там можливо проректора по роботі зі студентами, але не всіх деканів-заступників. Ну це дійсно, це зупинить роботу університету. Добре, що ми всі знайшли спільну мову і прийшли до того. Тому давайте думати, чи це можна виправляти до другого читання чи ми ще його спростимо до моменту внесення в залу. Тим паче, більшість тут сходяться уже на думках, що там треба спростити і які норми треба прибрати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Роману Павловичу.

Наталія Романівна Піпа, будь ласка. А потім я бачу, Станіслав Миколайович підняв руку, якщо я правильно бачу. Наталіє Романівно, будь ласка.

ППА Н.Р. Я підтримую, я підписала цей законопроект власне тому, що я справді підтримую, що студентське самоврядування має мати значну роль в державі, перш за все, і в кожному університеті.

Насправді, попри всіх людей, які є активні в студентському самоврядуванні, насправді їхня роль зараз дуже мала. Якщо колись студенти починали революцію на граніті, то зараз студенти відіграють значно меншу роль в суспільному житті, на жаль.

Тому те, що ми маємо підсилювати, однозначно. Чи потрібен для цього цей законопроект з цими нормами, я далеко не впевнена, бо я теж погоджуюсь з тими, хто сказав, що студенти насправді, що просто мають участь як представники студентського самоврядування у вченій раді, можуть робити значно, як на мене, більше ніж те що є. Але я готова до того, щоб ми до другого читання, і це треба буде велику роботу робити, бо з тим, що сказав пан Роман переді мною, що деякі пункти ймовірно треба... в закон, а в підписанні акта теж грає велику роль. І я просто хвилююсь за цей законопроект, бо я спілкувалась з дуже різними студентськими середовищами і мушу сказати, що навіть є власне ті, хто є дуже активні в студентському самоврядуванні, які власне організують процеси дозвілля і працюють зі студентськими аудиторіями, далеко не всі підтримують цей законопроект, не всі були долучені до написання цього законопроекту, не знаю, з яких причин і як (*нерозбірливо*) цей законопроект, представляючи частину студентства, частину студентських університетів. І далеко не всі... (*Не чути*) ...буде дуже велика робота....

І насправді я до цього законопроекту маю зауваження, що чи не є цей законопроект заміною самої роботи студентського самоврядування? Тобто те, наскільки, як би, багато (*нерозбірливо*), мені здається, що форма роботи над цим законопроектом замінює суть роботи. Тому добре, з другого боку, що ці питання не замовчуються і ми все більше їх дискутуємо. Але я хочу, щоб прийняття цього законопроекту чи зміна підзаконних актів для кращої підтримки роботи студентського самоврядування (*нерозбірливо*) те, щоб студентство і усвідомлена їхня позиція, а не продиктована кимось, і була, власне, впливовішою в державі і більше сприяла, ну тут згадували про академічне навчання в університетах, що воно перед усе є основою (*нерозбірливо*). Але однозначно, що в студентстві самими найбільшими ми маємо (*нерозбірливо*), ми обростаємо зв'язками, становиться особистість зріла. Власне, я в цьому бачу роль студентського самоврядування. І в цій частині я готова підсилювати законопроект розробкою підзаконних актів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Наталіє Романівно.

Станіславе Миколайовичу, будь ласка.

НІКОЛАЄНКО С.М. Дякую, Сергію Віталійовичу. Шановні колеги, вітаю вас щиро. Надзвичайно цікава тема. І у мене є зразу пропозиція, хоч і війна. Ми завжди практикували в Верховній Раді і в комітеті перед прийняттям надзвичайно важливих рішень проведення парламентських слухань або комітетських слухань, де ми б з'ясували багато питань, які тут зараз дискутуються. Ну наприклад, абсолютно правильно Сергій Колебошин сказав: а навіщо і поставив філософське питання: а що це і як це, з чим його "їдять", це студентське самоврядування?

Ми провели цілу велику наукову дискусію в університеті своєму і створили велику групу міжнародну. Так я вам скажу, нас це цікавить, яка роль студентського самоврядування точно так, як вона цікавить Європу сьогодні і Америку. Так от, велика дискусія п'ятирічна, скажімо, в Європі і в Америці, закінчилась тим, що на базі кількох американських університетів було проведено величезне опитування-дослідження. Пол Ешлін – професор Університету Ланкастера і Маня Клеменчич – професор Гарвардського університету, які очолили цю групу (це відповідь Сергієві, для чого студентське самоврядування існує), два моменти. Перше. Залучення в процес навчання, в зміну удосконалення навчальних програм, досліджень, створення гуртків з метою отримання знань – пункт один.

Друге. Приналежність до університету: вечори, змагання, навчання, спеціальність і так далі, і так далі. Основне завдання - сприяти навчанню студентів в університеті. А питання захисту – це питання просто смішне. Від кого захищати? А питання захисту це більше профспілка, в них прописано там.

Тепер кілька загальних тез. Дивіться, що таке, наприклад, 15 відсотків збільшується кількість студентів у вченій раді. На перший погляд демократично, от я вам наведу приклад. Для того, щоб обрати професора або доцента на вченій раді, треба, щоб явка була дві третини, а проголосували таємно за це три четвертих від присутніх. Студенти в нас то на практиці, то поїхали, то приїхали і при 10 відсотках їх важко виловити, щоб вони всі сиділи на тій вченій раді. В результаті постійно інфарктна ситуація з обранням, особливо в умовах війни, з обранням, скажімо, присвоєнням вчених рад і таємних голосувань, де треба бути особисто присутнім, бо немає методики, як, скажімо, з Польщі там голосувати.

Наступне питання. Я не буду вже повторюватись, це абсолютно підтримую про те, що студенти повинні впливати, у нас великий контакт, ми з ними дружимо, але погоджувати з ними обрання декана, директора не потрібно, тому що сьогодні порядок передбачає, що ректор і так погоджується конференцією або загальними зборами факультету інституту, де представлені студенти у відповідній пропорції.

Ну і на сам кінець. Якесь дивне там положення таке є, положення про освітянське студентське самоврядування. Правильно сказав академік Бандурка, я його давно знаю, і народного депутата, то він правильно сказав, якщо студенти представлені у вченій раді конференції трудового колективу і 15 відсотків голосує за ректора, чи там за керівника, чи іншого, то чого немає представника ректорату в цьому студентському самоврядуванні? Ну звичайно, він там буде ходити і брати участь і так далі і взагалі там оце питання правоположення студентського самоврядування написано на рівні прокуратури. Під розпис видають його ректорові і ще якби скрутили руки і ми наручники наділи під час цього. Та хіба ректор проти студентського самоврядування? Я - за. Але писати в положення про студентське самоврядування, що вони вирішують питання навчального процесу це смішно. У нас сьогодні в Лондоні одна група сиділа ветеринарних лікарів, а друга – у Варшаві і збирала підписи про те, щоб для них навчання було виключно дистанційне. Так що вони, тоді студенти приймуть рішення про те дистанційно чи комбіноване, чи очне і там ледарі будуть нав'язувати тим, хто хоче працювати, студентам, дистанційне навчання, де можна очне проводити. Я просто приклади кажу. А взагалі дякую Юлії Миколаївні за піднятий пласт. Єдине, якби ми напередодні подискутували на якомусь отакому заході, то ми б розкрили очі один одному, і дійсно підправивши цей законопроект таким положенням, яке казали, його можна було б затвердити. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Станіславе Миколайовичу.

Колеги, хто ще хоче виступити з цього питання? Бахрушин, будь ласка.

БАХРУШИН В.Є. Я хочу вперше відповісти пану Сергію. Мені дуже сподобалася місія студентського самоврядування одного американського університету, де було написано, що місія самоврядування - це підготовка

майбутніх лідерів для держави-лідера. Я думаю, що для наших студентських самоврядувань треба рости до цього, але така мета може бути.

Друге, з приводу тих дискусійних питань. Вони дійсно є дискусійними і деякі треба виправляти. Але мені здається, що це можна зібрати стейколдерів по кожному такому питанню, подискутувати і знайти компромісне рішення до другого читання. Я не бачу тих проблем, які би не давали змогу до другого читання виправити ті норми, які сьогодні є.

І от Станіслав Миколайович запропонував провести парламентські комітетські слухання. Я думаю, що це не те питання, де треба комітетські слухання, бо по суті ми виправляємо ці норми, які вже є. Ми виправляємо там колізії, які є в цих нормах, нечіткості і так далі. А от з деяких дійсно принципових питань, які сьогодні є, і законопроекти, в тому числі фінансування, і можливо деякі інші будуть надходити, можливо дійсно варто запланувати комітетські слухання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, хтось ще бажає виступити?

КУЛКОВ П.М. Сергію Віталійовичу! Куліков. Щось не включається.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Петре Мусійовичу. Ми вас слухаємо.

КУЛКОВ П.М. Так, я висловлюся. Ми направили від Співки ректорів деякі зауваження, які вже Юлія Миколаївна після підкомітету врахувала. Тобто ми в цілому підтримуємо. І звичайно, що доопрацювати ті зауваження, які ми направили.

Що стосується 5-6 відсотків. Я думаю, що не було тут ніяких дискусій, тому що це гроші вузу. Це не Мінфіну, а це зароблені гроші вищим навчальним закладом. То можна поставити до 6 відсотків, щоб не обмежували ректора чи університет в 5 відсотках, а до 6 відсотків. Щоб не було там ніяких дискусійних якихось питань. Це не проблема, якщо є гроші в університеті. Це по-перше.

А по-друге, я звичайно, що погоджусь з тим, що сказав Роман Грищук, що дійсно, студентське самоврядування повинно впливати на студмістечко, на те, що пов'язано зі студентами.

А в цілому в першому читанні можна його підтримати, а на друге вже виправити ті зауваження, які висловили присутні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хто ще хоче виступити? Тоді я з вашого дозволу. Шановні колеги, так, під час обговорення цього закону вочевидь є моменти, які турбують. Разом з тим, якщо ми, за словами авторів, принаймні за словами студентів, які були долучені до розробки цього проекту, хочемо дбати і посилити роль студентства, то в мене тоді є обґрунтовані запитання: а навіщо тоді ми обмежуємо або чіпаємо інші категорії працівників університетів?

Можна взяти норму, про яку згадував Станіслав Миколайович, про те, що ми збільшимо до 15 відсотків представництво, здається, у вченій раді і, якщо я не помиляюсь, ще в органі громадського самоврядування. У вченій раді збільшимо до 15 відсотків. Але разом з тим 75 відсотків, входять наукові, науково-педагогічні працівники і докторанти, якщо я не помиляюся, ну принаймні за пропозицією закону входять.

А що ми будемо робити з педагогічними працівниками? Тобто 75 плюс 15 це вже 90. Правда? Є ще інші працівники в університеті, є педагогічні працівники. Я нагадаю, що у нас лежить на другому читанні проект Закону 9600, який переведе досить суттєву частину працівників з науково-педагогічних в педагогічні. Чому вони не враховані? Чому ми, посилюючи з хорошою метою, посилити вплив студентів, чому ми обмежуємо інші категорії працівників? Бо так виходить. Я розумію, що це несвідома історія, щоб принизити педагогічних працівників, але просто так виходить.

Другий момент. Мене теж турбує, бо є якраз і в складі вченої ради і все ж таки в даному випадку ще пропонується (ну, я знайду і скажу куди) прирівняти в одну ланку інших працівників закладу вищої освіти, аспірантів, ад'юнктів, асистентів, стажистів, лікарів, провізорів, інтернів, лікарів-резидентів. Ми говорили про це з Юлією Миколаївною перед засіданням. Отут питання в тому, що вони знаходяться в одній квотній групі, але мають зовсім різні порядки обрання. Я просто боюся, що ми такими змінами, роблячи зміну в одному місці, не наробили випадково, несвідомо, але шкоди в іншому місці. Чи це не створить у них проблеми між собою, тому що одна квотна група, якщо я не помиляюся, там 5

відсотків, а в них різні способи ... (*нерозбірливо*) це взагалі скільки людей. Є ж університети, не секрет, з невеликою приємністю я кажу, там де є 800 студентів в принципі у всьому університеті і відповідна кількість науково-педагогічних, педагогічних і інших працівників. Що робити з цими?

Я би все ж таки, якщо ми вже хочемо, мені здається, чіпати квоти, ви пам'ятаєте, ми на початку нашої каденції вже один раз туди відносили зміни, і у нас тоді були, наскільки я пам'ятаю, на комітеті величезні дискусії щодо тих квот, тому що ми брали навіть ці приватні випадки з невеличкими нішовими університетами, для яких це було проблематично, тому що у них ці відсотки зовсім, це вага насправді на людину. І отут в даному випадку я би просто обережно поставився до цих норм.

До речі, я на підкомітеті просив, щоб дали фінансове обґрунтування. Дякую, що його надали, воно взагалі не витримує критики, але я не хочу зараз про нього говорити детально, тому що порівнювати 2020, 2021 роки з 2022-им, який вийшов на повномасштабне вторгнення, я би не порівнював, це по-перше, а якщо би порівнював, то дав би 2023-й. А от якщо ви подивитесь статистику по 2023 році, то ви знайдете там всіх, вилучите тих, яких зараз називають законними ухилянтами, які наповнили, якщо я не помиляюсь, на 2,5 мільярди спецфонди університетів по країні. Тому в даному випадку насправді порівняння просто некоректні, а виведення якогось середньостатистичного університету окремо, зовсім маніпулятивне насправді. До речі, і цифри з Мінфіну дуже сильно різняться, тому що Мінфін каже про 67 мільйонів, які йдуть на студентське самоврядування, і прогнозує, що 0,6 це буде 80 мільйонів. Тому з цифрами є проблема. Так само, як і з громадськими організаціями, про які вже сьогодні неодноразово говорили. Колеги, насправді мене цікавить зовсім інше. Що мене турбує особисто? Мене найбільше турбує те, що на перше читання ми можемо дати надію, яку ми приберемо до другого, і наскільки я розумію сьогоднішню дискусію, то багато з цих норм будуть прибрані. І це те, що мені б не хотілось робити, якщо чесно, це давати надію, яку ми потім будемо забирати.

Тому, звісно, це пропозиція до автора законопроекту, але в мене є пропозиція, я спробую її озвучити, зараз не приймати рішення по цьому закону, прямо зараз на комітеті, не відхиляти його, не відправляти на доопрацювання,

взагалі не приймати жодного рішення, провести додаткові консультації. Можливо, виправити одразу перед першим деякі норми, які ми розуміємо, що будуть в будь-якому разі виправлені до другого читання, і спокійно його винести на наступне засідання комітету. Якщо автор не погодиться з цією пропозицією, звісно, я поставлю на голосування пропозицію підкомітету.

Тому, колеги, народні депутати в даному випадку, що ви думаєте з цього приводу? Я хочу послухати вашу думку. В Юлії Миколаївни вочевидь буде основна думка, вона прийме рішення. Колеги, будь ласка.

\_\_\_\_\_. Якщо можна, бо я не брав слово в обговоренні. Власне думаючи про те, що в нас є механізм доопрацювання до першого читання в редакції комітету, але те, що пропонує пан Сергій, мабуть, ще більш така дипломатична історія. Якщо ми зараз не приймаємо рішення, а доопрацьовуємо в робочому порядку, якщо це приймається.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юліє Миколаївно.

ГРИШИНА Ю.М. Колеги, по-перше, я дякую за цю дискусію. Це говорить про те, що дійсно важливе питання і я дякую всім, хто висловився, приділив свою увагу цьому питанню, і враховуючи те, що фактично всі члени нашого комітету є співавторами цього законопроекту, він не мій, я як перший автор тут просто виступаю, і фактично майже всі члени комітету його підтримали, то якщо всі ви як співавтори цього законопроекту підтримуєте таке рішення, то звичайно я його теж підтримую. Давайте обговоримо додатково підготовку його до першого читання, якщо є така необхідність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, всі за чи хтось проти такої пропозиції? Хто проти, прошу висловитись. Якщо ні, будемо вважати, що всі – за. Добре, будемо вважати, що всі – за.

Шановні колеги, тоді є пропозиція по першому пункту порядку денного ми не приймаємо рішення. Ми спокійно собі збираємось внутрішньою робочою групою і були пропозиції, до речі, провести комітетські слухання. Я не можу одразу, чесно кажучи, сказати, чи це правильне рішення, чи ні, але цілком імовірно, що таку можливість можна розглянути, для того щоб взагалі

комплексно підійти, якщо Юлія Миколаївна погодиться очолити цей процес, взагалі комплексно підійти до питань студентства в принципі і підійти на рівні комітетських слухань. Можемо цього не робити. Але це якраз той момент, який ми можемо між собою проговорити. Дякую, колеги.

Тоді з вашого дозволу переходимо до другого пункту порядку денного. Пункт другий. Про проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння розвитку волонтерства та визнання результатів волонтерської діяльності учасників освітнього процесу (реєстраційний номер 10026). Роман Павлович Грищук – автор законопроекту і голова підкомітету. Романо Павловичу, будь ласка, вам слово.

ГРИЩУК Р.П. Всіх іще раз вітаю. Законопроект 10026 про сприяння розвитку волонтерства. В минулому питанні Сергій Валерійович торкнувся теми волонтерства стосовно студентського самоврядування. Взагалі ми, розробляючи цей законопроект, перш за все на виконання угоди з Європейським Союзом, в частині розвитку неформальної освіти і волонтерства, яке закріплено в главі 23 цієї угоди, написали цей законопроект. Він доволі простий і направлений на те, щоб ми розвивали волонтерство ще в школах. Тобто щоб школярі, маючи і теоретичні навички волонтерства, які закладені зараз в освітній програмі, також долучалися до практичної складової волонтерської діяльності в школі і першочергово в цьому законопроекті визнавали такий досвід, який вони здобули, практичний, під час волонтерства.

В процесі отримання правок та зауважень, а також в розмові з секретаріатом комітету ми дуже глибоко пропрацювали питання визнання знань, яке є в законопроекті, і вирішили, що все ж таки оцю норму ми можемо прибрати, тому що вона викликає багато, по-перше, зауважень, по-друге, дійсно, вона не дозволяє досягати тих цілей, які є. Тому з одного боку законопроект підтримує волонтерство, з іншого боку одну-єдину норму, яка була дискусійна, ми її вирішили прибрати. Тому, отримавши висновки від ГНЕУ, яке якраз каже про ту проблему, що ми зараховуємо неформальну освіту в формальну, є лист від Міністерства молоді та спорту, яке підтримує даний законопроект, лист Офісу підтримки реформ, який каже, що норми, які запропоновані, не суперечать

нормам законодавства, більше того, що навіть в частині Угоди про асоціацію вони ці норми імплементують. І є зауваження від Міністерства освіти, я думаю, вони зараз їх озвучать, тому що і з Міносвіти ми також пропрацювали цей законопроект ще до його реєстрації.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Позиція Міністерства освіти, будь ласка. З нами з цього питання, я так розумію, заступник міністра пан Андрій Сташків. Доброго дня, пане Андрію. Будь ласка, вам слово.

СТАШКІВ А.Б. Доброго дня, Сергію Віталійовичу.

Міністерство освіти дійсно розглянуло даний законопроект і висловило зауваження саме в частині, про які говорив Роман Павлович, це про визнання закладом освіти результатів здійснення ним волонтерської діяльності. Є цілий ряд норм, які, по-перше, дозволяють вищій та фаховій передвищій освіті уже визнавати результати неформальної освіти, а волонтерська діяльність підпадає під ознаки неформальної освіти, при цьому в загальній середньої освіти є вимоги щодо того, що результати неформальної освіти здійснюються шляхом річного оцінювання або державної підсумкової атестації. Тому ми запропонували в наших пропозиціях виключити саме ці норми, які стосуються визнання результатів, але в цілому інші норми законопроекту Міністерство освіти підтримує. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію.

Бачу, піднята рука у представника Уповноваженого з прав людини пані Олени Колобродової. Пані Олено, будь ласка.

КОЛОБРОДОВА О.В. Добрий день, Сергію Віталійовичу! Дякую за надане слово. Добрий день, народні депутати!

В цілому концептуально ми підтримуємо законопроект, але у нас деякі зауваження є, оскільки в пояснювальній записці вказано, що законопроект закріплює права волонтера на визнання та зарахування результатів волонтерської діяльності в системах формальної професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти. Водночас зміни щодо такого визначення та зарахування вноситься лише до Закону України "Про повну загальну середню освіту" і це не відповідає пропонованим змінам.

Крім того, в пояснювальній записці вказано, що волонтерство є корисним для подальшого вступу до закладів вищої професійної освіти та вступу на ринок праці. Водночас вступ до закладів професійно-технічної, фахової передвищої і вищої освіти відбувається, як ми всі знаємо, на конкурсній основі і відповідно до здобутого конкурсного балу.

І на основі цього вбачається, що документ – свідоцтво, що засвідчує результати волонтерської діяльності, воно не може вплинути на конкурсний бал при вступі. Тому для дієвої реалізації норм, передбачених у даному законопроекті, ми вважаємо, що доцільно розробити механізм зарахування такого показника. Дякую за увагу.

ГРИЦУК Р.П. Можна одразу я коментар?

Дякую за зауваження.

Ми, коли розробляли цей законопроект, у нас була важлива річ – не зашкодити. І тим, що надати якийсь привілей за волонтерство при вступі, якщо це буде прямо, то це нівелює ідею волонтерства, коли вона буде тільки заради того, щоб отримати якийсь додатковий бал, тому жодного додаткового балу від цього не отримають. У нас є механізм, те, що ми, працюючи над цим законопроектом, уже після реєстрації з секретаріатом, до якої ідеї ми прийшли. У нас вже закладений в Законі "Про вищу освіту" мотиваційний лист, який надає 0,1 відсотка балу в залежності, коли рівні бали за НМТ, на розгляд закладу освіти, коли він бере мотиваційні листи. Так от, ми закладемо в мотиваційні листи, якщо у мене є результат волонтерський, яким би я хотів поділитися, я в рамках мотиваційного листа про них пишу і потім уже при рівних результатах, коли дивиться приймальна комісія, вони це враховують. Тобто тільки такий механізм. Відповідно, маючи такий механізм, нам не потрібно зараховувати в свідоцтва про повну загальну середню освіту волонтерство, і воно спростить роботу. Тому оцей механізм, його немає зараз в законі, ми його подамо до другого читання або під час доопрацювання, але це саме те, про що ви, пані Олено, говорите, про цей механізм, який з одного боку щось би давав, з іншого боку це не була б критична штука така, що всі підуть зараз шукати собі волонтерство чисто заради чогось додаткового при вступі. Дякую.

КОЛОБРОДОВА О.В. Дякую, пане Романе. Абсолютно підтримую ваші аргументи, абсолютно доцільні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, хто ще хоче висловитись з приводу цього законопроекту? Шановні колеги, у нас є... .

ГРИЦУК Р.П. У Івана Григоровича наче рука піднята.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У Івана Григоровича піднята рука давно. Але Івану Григоровичу завжди даємо слово.

КИРИЛЕНКО І.Г. Ні-ні. Дякую. Я підтримую законопроект. Немає питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Романе Павловичу, яка пропозиція?

ГРИЦУК Р.П. Так, друзі, дві ідеї. Я як основний автор законопроекту на роздоріжжі зараз. Перше, з одного боку можемо його, і ми якраз виносили його зараз на комітет, щоб відправити його на доопрацювання, якраз ми (*нерозбірливо*) і зареєструємо буквально дороблений в лютому місяці. Або зараз відправляємо його на перше читання і довідправляємо до другого читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, що думаєте? Дивіться, у нас попередня пропозиція була зараз його відхилити чи відправити на доопрацювання, це не принципово. Ми зараз це зробимо ще, до речі, по деяких пунктах порядку денного. Чому? Тому що у нас, ви знаєте, конституційно змінюється і в нас наступного місяця буде обов'язково сесія, де ми закриваємо одну сесію, починаємо другу. Між ними ми можемо списати законопроекти і це якраз дуже вигідно для тих законопроектів, які потребують суттєвого доопрацювання. Це можливість їх швидко перевнести "безболізно", так, уже доопрацьованими. Не хотів пропонувати це по попередньому проекту, чесно кажучи, але такий шанс все ще існує. У нас до наступного засідання Верховної Ради буде ще засідання комітету вочевидь.

Тому якщо Роман Павлович не проти, давайте зробимо таким чином. Зараз його відправимо рішенням комітету на доопрацювання, спишемо його між

сесіями і Роман Павлович перевнесе відразу після початку вже доопрацьований законопроект, який має шанс пройти його за основу і в цілому у Верховній Раді. Романе Павловичу, якщо ви не проти.

ГРИЩУК Р.П. Давайте так, тим паче, бачите, ми зараз проговорили механізм, який це може бути, тобто мотиваційний лист ми тоді вставляємо, прибираємо необхідність у формальній освіті і розширюємо на професійно-технічну і вищу освіту те, що ви казали. Окей, тоді давайте так. Я дуже попрошу колег тоді після доопрацювання так само підписати цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Романе Павловичу, я думаю, що із задоволенням всі колеги на це відгукнуться. Отже, шановні колеги, тоді ставлю на голосування проект рішення комітету рекомендувати Верховної Ради України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" проект Закону (реєстраційний номер 10026), поданий народним депутатом України Грищуком Романом Павловичем та іншими народними депутатами України, відправити на доопрацювання.

Друге. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради з цього питання визначити голову комітету. Хто – за, прошу проголосувати.

КОЛЮХ В.В. Колюх – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов, підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наталію Романівну чекаємо.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ППА Н.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є. Хто утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги. Рішення прийнято одногосно.

Переходимо до наступного пункту порядку денного. І в даному випадку не будемо вже його переносити, як говорили на початку засідання, бо до нас доєднався Сергій Дмитрович Гривко. І ми зараз переходимо до пункту третього

порядку денного. Про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо запровадження правового регулювання відносин у сфері езотеричної освіти (реєстраційний номер 10283). Сергій Дмитрович – автор законопроекту, будь ласка, вам слово.

ГРИВКО С.Д. Сергію Віталійовичу, шановні колеги, дуже дякую за те, що розглядаєте даний законопроект. Він покладений на вирішення проблеми, яка виникла у 2000-х роках, коли ми підписали Ніщцьку угоду, відповідно були введені нові професії езотеричного напрямку і класифікатор професій. Відповідно є у нас професія "астролог" і "хіромант", але шляху до них немає освітнього.

Тобто таким чином цей законопроект дає можливість вирішити безпосередньо проблему освітнього процесу в езотеричному напрямку і дасть можливість як один із основних факторів наповнення бюджету, а також дасть можливість боротися із шахраями, які безпосередньо процвітають в цій професії, тому що немає законодавчо врегульованого процесу безпосередньо передання освітніх знань. І відповідно таким чином ми створюємо безпосередньо правове підґрунтя для діяльності в езотеричній сфері і посилення їх правового захисту.

Тому, шановні колеги, я прошу підтримати зазначений законопроект, тому що він дуже важливий для цієї сфери і вирішує багато проблем, і створює правові умови регулювання зазначеної сфери. Готовий відповісти на питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію.

У нас співдоповідачем з цього питання мала бути Юлія Миколаївна Гришина, але вона зараз відійшла по справах. Спробую її замінити.

І не даючи комплексної оцінки ідеї законопроекту, зачитаю коротко просто позицію стейкхолдерів, які нам надіслали експертні висновки. Отже Міністерство фінансів України законопроект не підтримує.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету у своєму висновку зауважив, що до законопроекту не надано фінансово-економічне обґрунтування. Міністерство освіти і науки в межах компетенції не підтримує. Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій не рекомендує до розгляду. Міністерство охорони здоров'я України не підтримує. Національна академія наук, Національна академія правових наук України, Національна

академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України в цілому не підтримують законопроект.

Не хочу продовжувати далі. Колеги, чесно кажучи, шкода, але на таку важливу тему, такий важливий законопроект ми, на жаль, не отримали жодного позитивного висновку, що трошки обмежує наш, скажімо так, набір механізмів для прийняття рішення. Якщо хтось захоче висловитись з приводу цього законопроекту, будь ласка, надам слово. Я так розумію, що всі хочуть висловитись. Тому, будь ласка, почнемо з представника Уповноваженого з прав людини. Пані Олено, будь ласка.

КОЛОБРОДОВА О.В. Дякую, Сергію Віталійовичу. Зі всією повагою до автора законопроекту пана Сергія Гривка даний законопроект не підтримується Уповноваженим, оскільки відповідно до статті 5 Закону України "Про освіту" державна політика в сфері освіти формується і реалізується на основі наукових досліджень. Також відповідно до статті 6 закону засадами державної політики у сфері освіти та принципом освітньої діяльності є науковий характер освіти. Отже, положення, пропонуване в законопроекті щодо альтернативи загальноприйнятим науковим поняттям суперечить нормам, закріпленим законом. Крім того, в законопроекті зазначено, що знання та інформація езотеричної освіти призначені для обмеженого кола осіб, що потенційно звужує обсяг прав та свобод окремих здобувачів освіти, а це положення суперечить статті 22 Конституції України.

Крім того, важливим є те, що ототожнення наставника з педагогічними, науково-педагогічними і науковими працівниками, іншими особами, які залучаються до освітнього процесу, не вбачається за доцільне через значну відмінність вимог. Ми знаємо, що вимоги щодо педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників передбачені в статті 22 Закону про повну загальну середню освіту, а також є Постанова Кабінету Міністрів, яка дає перелік посад педагогічних працівників. Тому от я коротенько пояснила, чому Уповноважений не підтримує даний законопроект. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Олено. Вибачте, я якраз, на жаль, не згадав, здається, про ваш експертний висновок. Перепрошую.

Будь ласка, Академія правових наук. Олександр Маркович.

ГРИВКО С.Д. Сергію Віталійовичу, можна прокоментувати Уповноваженого?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, пане Сергію, будь ласка. Звичайно. Вибачте.

ГРИВКО С.Д. Дуже дякую. Відповідно Уповноважена зауважила, що науковий характер освіти повинен бути. Знову ж таки, це питання дискусійне, тому що безпосередньо багато езотеричних наук дали можливість існувати фундаментальним наукам в простому прагненні людини в пошуках знань і вирішення проблем. Я вважаю, що це питання можливо обговорювати і дискутувати.

Відповідно щодо трактування 22 статті Конституції України - аналогічно у мене є протилежна думка, тому що безпосередньо кожен езотерик і кожен напрямок має певні особливості і характер своїх знань, відповідно який дає можливість вчитись всім, але не, скажімо, в персональній передачі знань для людини. Відповідно є певні людські обмеження в навчанні, ми ж прекрасно знаємо, що у нас класи по 30 людей, але найбільша ефективність передачі знань, коли 14 людей і безпосередньо науковець чи педагог працює безпосередньо з невеликою групою, якій може приділити і підійти персонально до кожного, вдосконалюючи його знання. Тому це питання дискусійне і можна обговорювати і відповідно шукати рішення в даному напрямку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію.

Академія правових наук. Будь ласка, Олександр Маркович Бандурка.

БАНДУРКА О.М. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Можливо я під враженням перебування ще вчора в Харкові, прибув звідти, дещо буду різким, але, шановні народні депутати, це закон в такому вигляді, як він вам пропонується, закон для шахраїв. Люди звертаються до тарології, нумерології, астрології і тому подібних пара- чи лженаук в умовах життєвих криз. І сьогодні у нас багато людей знаходяться саме в такій ситуації і це є добрим підґрунтям для розквіту різного роду езотеричних наук, як висловився шановний депутат. Багато в законі протиріч існуючим нормам. Ну хто такий "наставник"? Це сьогодні не визначено ж ніде, хто має бути викладачем в такій школі. А потім

запровадження інституту тарології чи інституту астрології, чи школи, вибачайте, а як же це буде регулюватися законами про освіту? Є ж закон, який встановлює рамки, і низка інших документів, нормативних актів Кабінету Міністрів, Міністерства освіти, які регулюють освітню діяльність в державі. Не вписується езотерична освіта в ці рамки.

Загалом закон, який пропонується, суперечить публічним та приватним інтересам у сфері здоров'я, моралі, в тому числі забезпечення інтересів дітей, як найбільш незахищених потенційних споживачів езотеричних освітянських послуг, відсутність контролю за забезпечення здоров'я тих, хто навчається, морального, психічного, фізичного.

Вже висловилися колеги експерти з інших установ про неприйнятність цього закону. Національна академія правових наук вважає, що закон безумовно такий приймати не можна. Можливо, треба прийняти закон про езотеричну діяльність. Вона є. Є тарологи, нумерологи, астрологи, прогнози ми чуємо про майбутнє України щасливе і процвітаюче. Ну, хай воно так і буде, є люди, які на цьому заробляють гроші, це їх професія – обманювати інших. Хай буде вона узаконена, хай платять податки. Але мова не про освіту йде, а про езотеричну діяльність. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Марковичу.

ГРИВКО С.Д. Можна прокоментувати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звісно.

ГРИВКО С.Д. Я хотів би прокоментувати. Я завжди вік поважаю і до думок людей теж прислухаюся. Але в той же час хочу зауважити, що людина, яка офіційно оформлена згідно класифікатора професій, має юридичний статус суб'єкта господарювання, якби тяжко назвати шахраєм, який надає послуги. Безпосередньо хотів би розширити знання шановного пана, який коментував, що езотеричні знання, наприклад, той же таролог, він має певні кваліфікації у сфері психології, у сфері нумерології, астрології. І астрологія вважається в багатьох країнах законною наукою.

Тому, скажімо, не розширюючи свої знання, ми обмежуємо можливості в країні. Чому? Тому що ці науки стають зараз популярні. І у сфері цього напрямку з'являються додаткові можливості для держави наповнити бюджет. Як безпосередньо доповідачі казали, у нас нас 60 відсотків напевно бюджету, кожен знає з народних депутатів, це міжнародна допомога, і відповідно нам потрібно створювати механізми, щоб не було для цих людей виступаючих, які зазначали, заборгованості раптом в якихось тяжких ситуаціях в бюджеті. І тут люди готові платити відповідно за те, щоб дати можливість законно передавати знання. І відповідно є такий механізм. Якщо ви запропонуєте інший механізм безпосередньо в світі, де стає це популярним, модним, тому що, наприклад, розкрию там свою дальшу думку, у Великобританії відкривають кафедру, наприклад, тієї ж самої магії, яка, ну в принципі, я б подискутував би в цьому напрямку, але в зазначеному напрямку езотеричної освіти є можливості. І я хотів би, щоб цей законопроект підтримали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію.

Сергій Валерійович Колебошин, будь ласка. Потім Роман Павлович Грищук.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Насправді це не запитання, а це ремарка, спостереження. У нас зараз історичний момент, бо якщо ми цей законопроект не підтримаємо і не приймемо, то гріш ціна магам, які не змогли це передбачити. А може вони щось знали? І тоді ми, попри всі дискусії, зараз його підтримаємо. Мені дуже цікаво, бо зараз ми дізнаємось реальну вартість езотеричних наук. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Валерійовичу.

Романе Павловичу, будь ласка.

ГРИЩУК Р.П. Я зі свого боку підтримаю автора законопроекту. Він сказав, що у Великобританії дійсно є кафедра, я знаю навіть університет Хогвартс є такий цілий, там Гаррі Поттер навчався, і в тому числі можемо брати найкращі практики звідти. В законопроекті є реєстр насправді всіх цих людей, які надають освітні послуги. Тобто реєстр нумерологів, астрологів, вони можуть проводити навчальну

діяльність. У мене тут декілька питань. НАЗЯВО буде контролювати діяльність їх? Тобто чи може НАЗЯВО перевіряти освітні програми?

Далі, якщо видається, ну от, умовно, я закінчив у зареєстрованого екстрасенса курс освітній, мені дали диплом державного зразка, а якщо не працює? От я не можу передбачити, що буде далі, а держава мені видала, що я можу передбачити, бо я пройшов курс навчання. Тут теж виникають питання, можливо я не до кінця досяг там тих кваліфікацій, які потрібні для того, щоб бути якісним екстрасенсом. Тобто виникають деякі питання практичного застосування цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Романе Павловичу.

Пане Сергію, може репліку?

ГРИВКО С.Д. Так. Дякую за запитання.

Ну відповідно в НАЗЯВО не було таких повноважень, тому що воно прописано в законопроекті, там змінилось, цей законопроект, але хочу зауважити, що в багатьох розвинених країнах ця сфера успішно розвивається. Наприклад, в Китаї є Вища школа управління, де потрібна ментальна карта, яку розробляють нумерологи для того, щоб поступити в цей університет. І відповідно те, що у нас, скажімо, ще такого немає, законно немає ще такого, воно є серед людей і це користується попитом. Користувачів езотеричних послуг більше мільйона людей в нашій країні. І відповідно ця сфера розвивається.

Тому якщо нам цікаво посилити врегулювання у цій сфері, створити точніше правове врегулювання, захистити людей від шахраїв, які безпосередньо зараз процвітають, і не можна підтвердити їх кваліфікацію, освіту і тому подібне, але вони надають згідно класифікатора професій дані послуги.

У нас є можливість, ми можемо обговорити і знайти реальний механізм правового врегулювання в цьому напрямку. Тому що я вважаю, що Сергій Віталійович професіонал в цій сфері, як безпосередньо всі члени комітету. І розраховую на вашу підтримку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію. Пані Наталія Романівна Піпа. Потім Олена Георгіївна, потім Ольга Володимирівна. Будь ласка, Наталіє Романівно.

ПША Н.Р. Доброго дня, шановні колеги!

Я особисто прийшла в Комітет освіти зробити все для того, щоб людей з міфічним мисленням в цій країні стало менше. Бо так вже склалося, якщо дивитися за світовою історією, а у мене є в родині приборічки магічного мислення, що прогнози цих людей спрацьовують гірше, ніж освіта якісна. Критичне мислення, ширший світогляд, вміння читати новини декількох країн, а не якоїсь одної, сприяють кращій долі і працевлаштуванню, гарному настрою цих людей. І це теж є доведено науково.

Тому однозначно, я не знаю, ви згадували про Китай, країну, де езотерична діяльність прирівняна до науки. І я дуже вас підтримую, якщо ви подасте законопроект про врегулювання езотеричної діяльності, сплату податків, вироблення ліцензій і відповідно в цьому напрямку, якщо є люди, які хочуть займатись самообманом, а вони, на жаль, є, то я вважаю, що це буде правильно, якщо вони як і всі інші будуть сплачувати податки. І в тому законопроекті я вас готова підтримати. А в цьому категорично ні, бо тут якраз представник Уповноваженого з прав людини дуже добре підкреслив, що освіта має ґрунтуватись на наукових працях і дослідженнях і езотерична діяльність наразі, як на мене, на щастя, в Україні до таких не належить. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже, Наталіє Романівно.

Пані Олена Лис. Олено Георгіївно, будь ласка.

ЛИС О.Г. Доброго дня, колеги. Дякую, голово. Я хочу повторити те, що я казала вчора, з великою повагою до автора, який хоче наповнити державний бюджет іншими альтернативними джерелами. І ми це обговорювали, скажемо, і на фракції, в наших чатах про те, наскільки це доцільно чи недоцільно, це гарна ініціатива. Підтримую саме колегу Наталію Романівну, що, скоріше всього, це не у віданні нашого комітету і починати потрібно з оподаткування або з якихось інших економічних врегулювань, для того щоб цю сферу якимось чином, скажемо, впорядкувати. Але з нашого величезного народознавчого досвіду звичайно є і будуть люди, які вірять в певні речі, чи-то вони магічні, чи-то вони релігійні тощо, і звичайно, коли у нас в якійсь мірі немає такого перспективного бачення і критичного мислення у багатьох наших співгромадян, то звичайно

виникає ось така ніша. Ну і похвально, треба думати, що з чим робити і віднести до автора, ще раз кажу, з повагою, але врегульовувати напевно не з освіти, а все ж таки з тих механізмів, які уже можуть цю діяльність якимось чином, скажемо, вивести на той рівень, щоб вона не переходила в явне шахрайство. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Олено.

Ольго Володимирівно.

КОВАЛЬ О.В. Доброго дня, колеги. Тут неодноразово автором законопроекту наголошувалося про наявність ось таких професій в класифікаторі професій. Тому я пану Сергію, можливо, хотіла б запропонувати і певний альтернативний шлях, як можливо було б вирішити це питання, унеможливити шахрайство і так далі. У нас будь-які професійні організації, установи мають право розробляти професійні стандарти. От якраз професійне об'єднання ворожок, гадалок, хіромантів і так далі може розробити професійний відповідний стандарт. З даним професійним стандартом звернутися до Національного агентства кваліфікацій з проханням створити і ліцензувати кваліфікаційний центр про визнання ось таких кваліфікацій отаким неформальним шляхом. Тому є ось така альтернативна пропозиція. Можливо, вона має право на життя. Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ольго Володимирівно. Колеги, чи ще... .

ГРИВКО С.Д. Можна коментар маленький?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, пане Сергію, звичайно.

ГРИВКО С.Д. Шановні колеги, дякую за пропозиції.

Від себе скажу, що розгляну можливість написання в цих напрямках якихось концептуальних механізмів. Відповідно хочу зауважити, ще Уповноваженій хотів би зауважити, що, наприклад, релігія, релігієзнавство це питання якби теж дискусійне, і в принципі науковий характер зазначеного аспекту дуже складно доказати, якщо це по суті віра. І кожен з нас, наприклад, віруюча людина, розуміє, що це таке. Це перше.

Друге питання. Хотів би зауважити, що безпосередньо езотеричні послуги є певним характером і прямого наповнення, яке зараз вони платять, наприклад, якщо вони офіційно оформлені як підприємці суб'єкти господарювання, і непрямого наповнення, тому що на прикладі всім відомої Ванги, до якої їздили з усіх куточків світу і наповнювали неопосередковано бюджет і місцевого самоврядування, і безпосередньо країни.

Тому, шановні колеги, розумію цю вашу критику, ваші зауваження. Хочу, щоб ви цей законопроект тримали в розумі для того, щоб як можливість додаткового наповнення бюджету і відповідно правового регулювання зазначених механізмів для того, щоб боротися з шахрайством і створити передумови для передання освітніх знань, тому що немає спілок безпосередньо цих людей. Чому? Тому що це люди, які працюють безпосередньо з людиною, і вони в спілки не об'єднуються. Тому є можливість добровільно передавати знання офіційно. Якщо є можливість, то прошу підтримати зазначений законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію.

Валерію Вікторовичу, я підсумую і потім перейдемо до прийняття рішення.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги, а я підтримую ідею нормативного регулювання цієї діяльності і ідею народного депутата Гривка. Єдине, хотів би порадити йому, щоб він змінив назву законопроекту з езотеричної освіти на езотеричну діяльність, і це стало б предметом дискусії, предметом вирішення питань Комітету з питань економічної політики, і звісно подалі від науки і освіти, що не було б предметом взагалі нашого комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерію Вікторовичу. Колеги, з вашого дозволу, я підсумую все це. Це насправді дуже важливо, що ми обговорюємо цю тему. І тема важлива, і проблема є. Але мені здається, що колеги праві, їй треба направити трішки в інше русло. Якщо у нас основна мета законопроекту наповнити бюджет нашої країни, що безперечно надзвичайно важливо зараз в умовах воєнного стану, то варто, я тут підтримую пані Олену, варто в першу чергу подумати про оподаткування цієї діяльності. Я думаю, що Комітет з питань податкової і митної політики з радістю розгляне таку ініціативу і є велика ймовірність, що візьме її в роботу. Бо зараз питання наповнення бюджету стоїть номером один.

Я не можу не погодитись з пані Ольгою Коваль, що насправді, якщо ми вже говоримо по професії, то має бути професійний стандарт. Відповідно потім під це професійні кваліфікації, відповідно під це освітні програми різних рівнів – від професійно-технічних закладів освіти, включаючи фахову передвищу і до вищої освіти. Далі ми вочевидь дійдемо до питання PhD наукових ступенів. І тут я бачу прямий конфлікт потенційний з духовною освітою, бо вочевидь я не бачу іншої ланки, до якої можна було б це пристебнути. Так? І отут ми змушені просто просити автора, якщо ви хочете справді йти цим шляхом, то обов'язково треба погодити це з Радою церков. Ми так робимо завжди на комітеті. І після цього підійти до цього питання комплексно. Це дуже важливо.

І я не можу не погодитися з позицією Уповноваженої щодо наукового обґрунтування. Так, освіта має бути науково обґрунтована. І тут теж є шлях, причому цілком практичний, такий, як є в провідних країнах світу. Наскільки я пам'ятаю, був один з перших космонавтів Сполучених Штатів, здається, його прізвище було Мітчел, так от, після того, як він повернувся на Землю, він заснував Інститут неетичних наук якраз в цьому напрямку. В Сполучених Штатах і досі цей інститут як наукова установа працює. Може, краще піти цим шляхом.

Отже, в даному випадку ми дали, мені здається, всебічний аналіз зі свого боку як фахівці з освіти, але керуючись бажанням наповнити державний бюджет України. Тому ми автору законопроекту дали багато посилів, автор законопроекту, звісно, сам потім прийме рішення, що робити з нашими рекомендаціями. А я з вашого дозволу все ж таки поставлю проект рішення комітету на голосування. Отже, пункт перший. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект закону (реєстраційний номер 10283), поданий народним депутатом України Гривком, за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

Доповідачем від комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити Юлію Миколаївну Гришину.

Хто за, прошу проголосувати.

КОЛЮХ В.В. Я проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Розумію.

Хто утримався? Наталія Романівна - за. Хто утримався?

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Дякую.

Хто утримався? Проти?

Проти Валерій Вікторович.

КОЛЮХ В.В. Проти Колюх.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Всі інші - за.

Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Переходимо до наступного пункту порядку денного.

Колеги, ми зараз швиденько пройдемо три пункти.

ГРИВКО С.Д. Сергію Віталійовичу, можна маленький коментар ще?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, пане Сергію.

ГРИВКО С.Д. Так. Дуже дякую безпосередньо пану Валерію за підтримку. Чесно кажучи, дуже радий, що є прогресивні люди. Дякую членам комітету, що опрацювали зазначений законопроект. Хотів би зауважити, пару відповідей дати ще, що безпосередньо оподаткування вже в принципі є, тому що діє певний класифікатор професій, відповідно є можливість їм, вони офіційно платять податки через те, що вони оформлені суб'єктом господарювання, їх близько 5 тисяч зараз.

Друге питання. От ви дуже багато зазначали за Раду церков, то у нас є в Конституції свобода віросповідання. Ми віримо в релігію, ми віримо в науку і ми можемо вірити в езотерику. Тому, шановні колеги, я в будь-якому випадку дякую за ваші всі поради, за те, що ви опрацювали цей зазначений законопроект і за ваші рекомендації. З великою повагою, Сергію Віталійовичу. Дуже вам дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію. Дякую, що були з нами на цьому комітеті.

Колеги, переходимо до пункту 4 порядку денного - про проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо подовження перехідного періоду для національних меншин, мови яких є офіційними мовами Європейського Союзу (реєстраційний номер 10201-1).

Шановні колеги, я як автор законопроекту хочу зазначити дуже просто. Ми прийняли з вами великий комплексний законопроект по національних меншинах минулого року, тому в нас, я нагадаю, що залишилися, перед тим були підготовлені на всяк випадок два резервні законопроекти, трішки вужчі, скажімо так, ніж прийнятий, це 10201 і 10201-1, який ми зараз розглядаємо. По першому ми й так прийняли рішення відхилити, а по другому ми на всякий випадок тоді підстрахувалися комітетом і прийняли рішення рекомендувати його за основу. Для того, щоб між двома сесіями Верховної Ради зняти їх з розгляду комітету, у мене є прохання зараз відхилити другий альтернативний законопроект і тоді ми спокійно його приберемо з плану роботи комітету. Шановні колеги, якщо немає заперечень, ставлю на голосування проект рішення комітету.

Перше - висновок Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 15.11.2023 року до проекту Закону (реєстраційний номер 10201-1) вважати таким, що скасований.

Друге. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" проект Закону (реєстраційний номер 10201-1) за результатами його розгляду в першому читанні відхилити.

Доповідачем на пленарному засіданні з цього питання визначити голову комітету.

Хто – за, прошу проголосувати.

ПППА Н.Р. Піпа – за.

КОЛЮХ В.В. Колюх – за.

\_\_\_\_\_. (не чути) ...за.

ЛИС О.Г. Лис – за.

\_\_\_\_\_. (не чути) ...за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачу. Хто утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги. Рішення прийнято одногolosно.

Пункт п'ятий порядку денного. Про затвердження пропозицій Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій до проекту порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Шановні колеги, у вас у всіх є пропозиції. Це якраз ті пропозиції, які ми подаємо між сесіями в загальну постанову, яка буде голосуватися Верховною Радою щодо тих проектів, які підготовлені до розгляду на пленарних засіданнях, які доручаються комітету підготувати і доопрацювати, і ті, по яких прийнято рішення їх не включати до наступного порядку денного.

У вас є всі пропозиції на руках. Якщо є доповнення, зауваження, будь ласка. Якщо ні. Сьогоднішні ж рішення там вже враховані? Так.

Отже, колеги, тоді ставлю на голосування проект рішення. Перше. Затвердити пропозиції комітету до проекту порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Друге. Надіслати пропозиції комітету до Апарату Верховної Ради України для узагальнення та підготовки зведених пропозицій на розгляд Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп.

Третє. Голові Комітету з питань освіти, науки та інновацій за результатами розгляду на засіданнях комітету законопроектів направляти до Апарату Верховної Ради України пропозиції щодо включення таких законопроектів до порядку денного сесії або тижневого порядку денного засідань Верховної Ради України.

Хто за, прошу проголосувати.

ВОРОНОВ В.А. Воронов, підтримую.

КОЛЮХ В.В. Колюх – за.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГРИЩУК Р.П. Гришук – за.

ПША Н.Р. Піпа – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачу. Хто утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги. Рішення прийнято одногolosно.

І шостий пункт порядку денного. Про затвердження Плану роботи Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій на період одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Шановні колеги, всім вам розісланий План роботи комітету. Там всі законопроекти, які зареєстровані і знаходяться на опрацюванні в комітеті як головному і в комітеті як, скажімо так, допоміжному. Вони розбиті, як завжди, на різні періоди роботи. Всім підкомітетам цей план доведено до відома.

Шановні колеги, у нас з вами багато роботи. Ми всі знаємо, що у нас оперативного до цього плану будуть додані зареєстровані поточні законопроекти, тому роботи у нас з вами багато, мені здається, гарно справлялися на наших попередніх сесіях з цією роботою, сподіваюся, що темпи ми не зменшимо, а працюватимемо ще ефективніше, якщо це взагалі можливо. Отже, колеги, проект рішення вам всім розданий. Чи є у когось зауваження, доповнення, пропозиції? Якщо ні, то ставлю на голосування проект рішення комітету.

Перше. Затвердити План роботи Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на період одинадцятої сесії дев'ятого скликання з урахуванням пропозицій, висловлених народними депутатами України. Подати до Апарату Верховної Ради України для узагальнення затвердженого на засіданні комітету Плану роботи на період одинадцятої сесії дев'ятого скликання. Контроль за виконанням цього рішення покласти на секретаря Комітету питань освіти, науки та інновацій Наталію Романівну Піпу. Хто за? Прошу проголосувати.

ППА Н.Р. Піпа – за.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ГРИЩУК Р.П. Грищук – за.

ВОРОНОВ В.П. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто проти? Хто утримався? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одногolosно.

І останній пункт нашого порядку денного, це сьоме, "Різне". Якщо в когось є щось до "Різного", готові всі слухати і реагувати. Якщо ні, то, шановні колеги, я вам щиро дякую за приділений час. Вибачте, що ми трішки затрималися по нашому таймінгу.

Всім бажаю гарного спокійного дня. До наступних зустрічей. Засідання комітету вважається закритим.